

Dnro AD/61/2024

20.8.2024

Adoptiolautakunnan toimintakertomus 2023

Valvira

Sosiaali- ja terveysalan
lupa- ja valvontavirasto

Sisällys

1	Adoptiolautakunnan kokoonpano ja tehtävät	6
2	Adoptiolautakunnan toiminta vuonna 2023.....	10
2.1	Adoptiolautakunnan hallinto.....	10
2.2	Koulutus ja kansallinen yhteistyö	10
2.3	Mediayhteistyö ja tiedotus.....	11
2.4	Täysistunto	11
2.5	Kansainvälisten asioiden jaosto ja kansainvälinen yhteistyö ..	11
2.6	Adoptiolupajaosto	16
3	Kansainväliset adoptiot.....	18
3.1	Palveluntajien ulkomaiset yhteistyötahot	18
3.2	Suomeen saapuneiden lasten määrän kehitys	20

Esipuhe

1960-luvulla käynnistynyt kansainvälinen adoptiotoiminta elää ”kolmannen sukupolven uudelleen järjestäytymistä”. Toiminnan lähtökohtia on aiheellistakin arvioida kriittisesti niitä tietoja vasten, mitä nyt jo aikuisten adoptoitujen aikaisemmista adoptioista on selvinnyt eri maista. Riskitietoisuus vaatii jatkuvaa uudelleen herättelyä huomioiden, että koko Haagin kansainvälinen adoptiojärjestelmä on riskienhallintajärjestelmä. Nyt käynnissä oleva jäsenvaltioiden kehittämistyö tulisi nähdä siten myönteisenä ja välttämättömänä vaiheena, jollaisia tulee myös jatkossa. Kansainvälisen yhteistyön kokonaisuudessa kaikki vaikuttaa kaikkeen, ainakin välillisesti.

Haagin adoptiosopimus on tavoitteiltaan edelleen kirkas. Tavoitteena on varmistaa lapsen oikeuksien suojeleminen jokaisessa yksittäisessä adoptioprosessissa sekä selkeyttää tehtävien ja vastuiden jako kansainvälisessä moniviranomaisyhteistyössä. Sopimuksen tavoitteena on ennaltaehkäistä väärinkäytöksiä, lisätä läpinäkyvyyttä ja varmistaa toimijoiden luotettavuus. Sopimuksen jäsenvaltioilla on aito intressi tarkastella luotuja standardeja kriittisesti ja tästä osoituksena jäsenvaltioissa on myös asetettu uusia tiukempia standardeja viime vuosina. Sopimuksen jäsenvaltiot saivat vuonna 2022 pidetyssä viimeisessä Special Commission kokouksessa valmistuneet suositukset, joista merkittävin on, että yksittäisten jäsenvaltioiden tulisi lähteä tahoillaan soveltamaan laittomien adoptioiden ennaltaehkäisyn työmallia. Tärkeänä pidetään myös, että kansainvälinen viranomaisyhteistyö toimii, jos laittomuuksia epäillään. Kaikkiin näihin kysymyksiin tarvitaan huomiota myös Suomessa.

Samanaikaisesti kun huoli kiinnittyy siihen, että laittomuuksia on voinut tapahtua, herkästi unohdetaan, että yksittäiselle lapselle kaikkein turvattomin tilanne ei ole kansainvälinen adoptio virallisen adoptiojärjestelmän kautta, vaan se mitä tapahtuu niiden ulkopuolella tai ilman järjestelmää eli itsenäisissä tai epävirallisissa adoptioissa, joihin ei välttämättä sovelleta lainsäädäntöä tai joissa ei ole valtuutettuja adoptioviranomaisia. Suomi yhtenä Haagin jäsenvaltiona tekee kansainvälisen adoptiojärjestelmänsä kautta välttämätöntä ennaltaehkäisyä tarjoamalla Haagin adoptiosopimuksen mukaista yhteistyötä toisille valtioille. Adoptiolautakuntamme tehtävänä on varmistaa, että tarjoamamme yhteistyö adoptiopalvelunannossa on lakiemme mukaista, adoptiovanhemmat ovat asianmukaisesti valmennettuja, arvioitu soveltuviksi adoptioon ja saavat tarvitsemaansa ohjausta ja tukea adoptioprosessin aikana ja sen jälkeen.

Riskitietoinen työote tulee olla jatkuvaa. Erittäin tärkeää on, että kansainvälistä adoptiojärjestelmää koskeva tieto kulkee kansainvälisesti viranomaisten välillä,

jotta emme arvioi riskejä ainoastaan oman toimintamme kautta saatavan tiedon varassa, vaan voimme tehdä arviota laajemmassa viitekehyksessä.

Norja päätti syksyllä 2023 käynnistää kansallisen selvityksen koskien sen toteuttamaa kansainvälistä adoptioyhteistyötä. Suomessa aihetta koskeva keskustelu on ollut maltillista. Lautakunta on ottanut kantaa 2021 kansallista selvitystä koskevaan kysymykseen ja yhdessä Suomen adoptiotoimijoiden kanssa antanut tukensa selvityksen toteuttamiseen, mikäli Suomessa päätetään kansallinen selvitys laatia. Tällä välin, lautakunnan ensisijainen tehtävä on toteuttaa adoptiolain mukaista toimilupa- ja valvontatehtävänsä mahdollisimman laadukkaasti seuraten ajantasaista keskustelua.

Suomessa ensimmäinen kansainvälisesti adoptoitujen sukupolvi on saavuttanut keski-ään. Haagin sopimuksen jäsenvaltiot saivat vuoden 2022 Special Commission kokouksessa suosituksen osallistaa aikuisia adoptoituja palvelujen kehittämisessä. Suomessa kolme- ja nelikymmenvuotiaiden adoptoitujen tavoittamiseen ja osallistamiseen olisi erityisiä tarpeita juuri nyt. Heillä on poikkeuksellinen ikkuna yhteiskuntaamme sekä omakohtaista kokemusta siitä, miten adoptio vaikuttaa eri elämänvaiheissa. Adoptoiduilla on myös arvokasta ammatillista osaamistaan eri aloilta sekä osalla kokemusta oman adoptiotaustansa mahdollisesta selvittämisestä.

Adoptiolautakunta totesi toimintavuoden 2023 aikana, että eri ikäisten adoptoitujen lasten ja nuorten vanhemmille on tärkeää osoittaa adoptiospesifiä ”täsmätukea”. Aikuisia adoptoituja voitaisiin ottaa mukaan palvelujen kehittämiseen tarvittavan tiedon keräämiseen ja tiedon levittämiseen. Suomessa adoptiotoimijoilla on vahvuutenaan aito kehittävä työote, jota on nyt julkisen talouden niukkoina vuosina erityisen tärkeä vaalia. Adoptiolautakunnan tekemässä toiminnan kehittämisen seurannassa on ensiarvoisen tärkeää, että aikuisten adoptoitujen edustajat ovat jatkossakin mukana tuomassa esille kantojaan siitä, miltä palvelujen kehittäminen näyttäytyy adoptoitujen näkökulmasta.

Aikuisten adoptoitujen omat palvelut ovat myös äärimmäisen tärkeitä juuri nyt. Adoptoiduille lailla turvattu lakisääteinen jälkipalvelu on turvattava jatkossakin asiakasvolyymien kasvaessa. Nykyinen määrärahan taso asetettiin vuodelle 2018, eikä se vastaa kasvanutta asiakasmäärää ja toiminnasta toteutuvia kustannuksia palvelunantajille. Rahoituksen tarkistaminen on lautakunnan mukaan välttämätöntä. Suomessa tarjolla ollut laadukas jälkipalvelutyö turvaa adoptoitujen lakisääteistä oikeutta itseään koskevaan tietoon ja tukee adoptoituja identiteettipohdinnassa. Suomen kannattaa adoption vastaanottavana maana

huolehtia tästä palvelusta jatkossakin ja tunnistaa jälkipalvelutyön syvämpi merkitys adoptoitujen identiteettioikeuksien turvaajana.

Helsingissä 20.8.2024

Irene Pärssinen-Hentula, puheenjohtaja

1 Adoptiolautakunnan kokoonpano ja tehtävät

Adoptiolautakunta toimii Valviran yhteydessä erityisenä asiantuntija-, lupa- ja valvontaviranomaisena adoptioasioissa. Adoptiolautakunta myöntää luvat sekä kotimaiseen että kansainväliseen adoptioon. Lisäksi adoptiolautakunta myöntää toimiluvat kansainvälisen adoptiopalvelun antajille ja valvoo palvelunantajien toimintaa. Adoptioneuvonnan ja kansainvälisen adoptiopalvelun yleinen suunnittelu, ohjaus ja valvonta kuuluvat sosiaali- ja terveysministeriölle.

Adoptiota sääntelee adoptiolaki (22/2012) ja valtioneuvoston asetus adoptiosta (202/2012). Kaikissa alaikäisen lapsen adoptiota koskevissa päätöksissä ja muissa toimenpiteissä on ensisijaisesti otettava huomioon lapsen etu.

Adoptiolautakunta on lasten suojelusta sekä yhteistyöstä kansainvälisissä adoptioasioissa tehdyn Haagin sopimuksen (SopS 29/1997) tarkoittama keskusviranomaisen sekä lasten adoptiosta Strasbourgissa tehdyn eurooppalaisen yleissopimuksen (SopS 39/2012) tarkoittama kansallinen viranomaisen.

Adoptiolautakunnassa on täysistunto sekä kansainvälisten asioiden jaosto ja adoptiolupajaosto. Täysistunnon sekä jaostojen puheenjohtajana toimii lautakunnan puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja. Valtioneuvosto asettaa adoptiolautakunnan enintään viideksi vuodeksi kerrallaan. Valtioneuvosto nimittää puheenjohtajan, varapuheenjohtajan, jäsenet ja varajäsenet. Adoptiolautakunnan puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja sihteerit ovat Valviran virkamiehiä. Asiat ratkaistaan lautakunnassa sihteerin esittelystä.

Vuonna 2023 adoptiolautakunnan puheenjohtajana toimi päällikkö Irene Pärssinen-Hentula ja varapuheenjohtajana lakimies Arttu Malava. Vuonna 2023 adoptiolautakunnan sihteereinä toimivat lakimies Johanna Huovinen (virka-aikana 15.11.2023–3.8.2025), lakimies Anne Ritari (11.12.2023–2.8.2025) ja ylitarkastaja Minna Malviniemi. Adoptiolautakunnan assistenttina toimi Krista Palonen.

Kansainvälisten asioiden jaostossa on puheenjohtajan tai varapuheenjohtajan lisäksi vähintään neljä muuta jäsentä. Yhden jäsenistä tulee edustaa ulkoministeriötä. Jaostossa tulee lisäksi olla edustettuna kansainvälisiin adoptioihin liittyvien oikeudellisten kysymysten, kansainvälisiin adoptioihin liittyvän käytännön toiminnan sekä lastensuojelun asiantuntemus.

Kansainvälisten asioiden jaoston kokoonpano vuonna 2023 (varsinainen jäsen, alla suluisissa varajäsen)

ulkoministeriötä edustava jäsen:
lakimies Henna Harju
(lakimies Mona Nyholm-Niemi)

kansainvälisiin adoptioihin liittyvien oikeudellisten kysymysten asiantuntemusta edustava jäsen:
lainsäädäntöneuvos Outi Kemppainen, oikeusministeriö
(erityisasiantuntija Joanna Grandell, oikeusministeriö)

kansainvälisiin adoptioihin liittyvän käytännön toiminnan asiantuntemusta edustava jäsen:
adoptiokuraattori Anja Wikstedt, Yhteiset Lapsemme ry, 24.10.2023 alkaen
toiminnanjohtaja Markus Söderlund, Yhteiset Lapsemme ry, 23.10.2023 saakka
(suunnittelija Jenni Heinonen Yhteiset Lapsemme ry, 24.10.2023 alkaen
adoptiokuraattori Anja Wikstedt, Yhteiset Lapsemme ry, 23.10.2023 saakka)

lastensuojelun asiantuntemusta edustava jäsen:
erityisasiantuntija Lucia Hakala, Lastensuojelun keskusliitto, 7.12.2023 alkaen
projektipäällikkö Johanna Laisaari, valtioneuvoston kanslia, 6.12.2023 saakka
(johtaja Miia Pitkänen, Uudenmaan sosiaalialan osaamiskeskus Socca)

Muut jäsenet:
neuvotteleva virkamies Tiina Muinonen, sosiaali- ja terveysministeriö
(neuvotteleva virkamies Susanna Hoikkala, sosiaali- ja terveysministeriö)

ylitarkastaja Eeva-Maria Nieminen, Maahanmuuttovirasto
(ylitarkastaja Leena Turku, Maahanmuuttovirasto)

sosiaalityön apulaisprofessori Maija Jäppinen, Helsingin yliopisto
(väitöskirjatutkija, sosiaalityöntekijä Saana Raittila-Salo, Helsingin yliopisto)

Adoptiolupajaoston kokoonpano vuonna 2023 (varsinainen jäsen, alla suluissa varajäsen)

lastensuojelun asiantuntemusta edustava jäsen
sosiaalityöntekijä Päivi Sihvo, Länsi-Uudenmaan sosiaali- ja kriisipäivystys
(sosiaalityön esimies Anna Klingenberg-Peltola, Vantaan kaupunki)

adoptioneuvonnan asiantuntemusta edustava jäsen:
sosiaalityöntekijä Maria Jensen, Helsingin kaupunki
(kehittämispäällikkö Kaisa Tervonen-Arnkil, Pelastakaa Lapset ry, 30.1.2023 saakka
aluepalveluiden johtaja Kristiina Mattinen, Pelastakaa Lapset ry, 31.1.2023 alkaen)

lapsen kasvun ja kehityksen asiantuntemusta edustava jäsen:
psykologian professori Elina Kontu, Tampereen yliopisto
(psykologian tohtori Saara Salo, Helsingin Yliopisto / Pilke-klinikka)

lääketieteellistä asiantuntemusta edustava jäsen:
johtaja Andreas Blanco Sequeiros, sosiaali- ja terveysministeriö, 27.4.2023 saakka
ylilääkäri Outi Linnaranta, Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, 28.4.2023 alkaen
(terveyden edistämisen vs. ylilääkäri Paula Häkkänen, Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri HUS)

Muut jäsenet:
ylitarkastaja Irja Hemmilä, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto
(ylilääkäri Kari Raaska, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto)

Täysistunnon kokoonpano 31.12.2023 (varsinainen jäsen, alla suluissa varajäsen)

edellä mainitut kansainvälisten asioiden jaoston jäsenet ja lupajaoston jäsenet varajäsenineen sekä näiden lisäksi:

toiminnanjohtaja Jenny Nyman Ahokas, Adoptioperheet ry
(viestintä- ja järjestösihteeri Lotta Ventelä, Adoptioperheet ry)

Saku Jokisalo, Aikuiset adoptoidut, kotimaan adoptio
(Jaakko Rautavaara, Aikuiset adoptoidut, kotimaan adoptio)

Martha Vuori, Yhteiset Lapsemme ry, Aikuiset adoptoidut, kansainvälinen
adoptio, 9.3.2023 saakka

Anu-Rohima Mylläri, Aikuiset adoptoidut, kansainvälinen adoptio,
10.3.2023 alkaen

(Anu-Rohima Mylläri, Aikuiset adoptoidut, kansainvälinen adoptio,
9.3.2023 saakka

Parvathi Willberg, Aikuiset adoptoidut, kansainvälinen adoptio, 10.3.2023
alkaen)

johtava sosiaalityöntekijä Aulikki Haimi-Kaikkonen, Helsingin kaupunki
(adoptiokoordinaattori Saara Leinonen, Helsingin kaupunki)

adoptiopalvelun päällikkö Salla Hari, Interpedia ry
(toiminnanjohtaja Anja Ojuva, Interpedia ry, 23.10.2023 saakka
toiminnanjohtaja Ilona Kalliola, Interpedia ry, 24.10.2023 alkaen)

toiminnanjohtaja Piia Savio, Simpukka ry, Monimuotoiset perheet -ver-
kosto
(Sofia Lindqvist, Monimuotoiset perheet -verkosto)

aluetoiminnan johtaja Kristiina Mattinen, Pelastakaa Lapset ry, 30.1.2023
saakka

Kansainvälisen adoptiopalvelun päällikkö Päivi Pietarila, Pelastakaa Lap-
set ry, 31.1.2023 alkaen

(kansainvälisen adoptiopalvelun päällikkö Päivi Pietarila, Pelastakaa Lap-
set ry, 30.1.2023 saakka,

kehittämispäällikkö Maija Vihervirta Pelastakaa Lapsen ry, 31.1.2023 al-
kaen)

toiminnanjohtaja Juha Jämsä, Sateenkaariperheet ry
(Vilppu Järvinen, Sateenkaariperheet ry)

2 Adoptiolautakunnan toiminta vuonna 2023

2.1 Adoptiolautakunnan hallinto

Adoptiolautakunta toimii itsenäisenä viranomaisena Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston (Valvira) yhteydessä. Adoptiolautakunta siirtyi Valviran sosiaali- ja terveydenhuolto-osastolta hallinto-osastolle vuoden 2023 alusta. Adoptiolautakunta toimii hallinto-osastolla omana ryhmänään, johon kuuluvat adoptiolautakunnan puheenjohtajana toimiva päällikkö Irene Pärssinen-Hentula sekä lautakunnan sihteerit. Adoptiolautakunnan puheenjohtajana toimiva virkamies toimii ryhmän esihenkilönä.

2.2 Koulutus ja kansallinen yhteistyö

Adoptiolautakunta järjestää vuosittain adoptioeuvonnan asiantuntijoille, kansainvälisen adoptiopalvelun antajille sekä adoptiolautakunnan jäsenille ja varajäsenille suunnatun koulutuspäivän. Vuoden 2023 koulutus toteutui hybriditilaisuutena 9.2.2023. Koulutukseen osallistui 75 adoptioasioiden parissa työskentelevää asiantuntijaa.

Koulutuspäivässä adoptiolautakunnan puheenjohtaja Irene Pärssinen-Hentula piti katsauksen lautakunnan toimintaan ja lautakuntakauden 2022–2027 painopistealueisiin. Lisäksi hän johdatti päivän aiheeseen, palvelujärjestelmän tarkasteluun adoptioiden näkökulmasta. Sosiaali- ja terveysministeriön erityisasiantuntija Krista Björkroth piti esityksen hyvinvointialueiden toiminnan käynnistymisestä. Palvelulinjajohtaja Titta Pelttari esitteli Pirkanmaan hyvinvointialueen lasten, nuorten ja perheiden palveluja. Koulutuspäivän ohjelmaan kuului paneelikeskustelu, jonka aiheena oli adoptoidut ja heidän perheensä sosiaali- ja terveyspalvelujen käyttäjinä. Paneelikeskustelua veti adoptiolautakunnan kansainvälisten asioiden jaoston jäsen adoptiokuraattori Anja Wikstedt Yhteiset Lapsemme ry:stä. Panelisteina olivat adoptiolautakunnan täysisutunnon jäsen Anu-Rohima Mylläri, Satu Paavola, Pelastakaa Lapset ry:n kehittäjäsosiaalityöntekijä Päivi Partanen, Pelastakaa Lapset ry:n ylilääkäri Kirsi Kettunen ja sosiaali- ja terveysministeriön neuvotteleva virkamies Susanna Hoikkala. Hollantilainen lapsipsykologi ja kansainvälisten adoptioiden tutkimuksen asiantuntija PhD Anneke Vinke jatkoi esityksessään koulutuspäivässä vuonna 2022 esille nostamaansa aihetta adoptiolapsen terapeutisesta vanhemmuudesta. Tanskan adoptiokeskusviranomaisen Ankestyrelsen adoptiosihteeristön vanhempi konsultti psykologi Anita Berner esitteli Tanskan toimintamallin teini-ikäisten adoptoitujen vanhempien tukemiseksi ja toi esille tässä työssä tärkeitä teemoja.

Adoptiolautakunnan sihteerit lakimies Johanna Huovinen ja ylitarkastaja Minna Malviniemi esittelivät adoptiolautakunnan lupaharkinnassa esille nousseita kysymyksiä.

Vuoden 2023 aikana adoptiolautakunnan puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja sihteerit osallistuivat erilaisiin adoptiotoimijoiden yhteistyötapaamisiin. Puheenjohtaja Irene Pärssinen-Hentula osallistui 2.3.2023 ja 7.3.2023 ministeri Kiurun väestö- ja perhepoliittisen pyöreän pöydän keskusteluihin.

Adoptiolautakunnan myötävaikutuksella adoptiolautakunnan täysistunnon aikuisia kansainvälisesti adoptoituja edustavat jäsenet antoivat valtioneuvostolle 11.8.2023 lausunnon valtioneuvoston kuulemisvaiheessa hallituksen yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja syrjimättömyyden tiedonannon valmistelussa. Lausunnon pääviesti oli, että adoptoituja tulee ottaa paremmin mukaan valmistelu- ja kehittämistyöhön.

2.3 Mediatyhteistyö ja tiedotus

Vuoden 2023 aikana julkaistiin yksi adoptiolautakunnan puheenjohtajan mielipideosastokirjoitus:

- Helsingin Sanomat 7.8.2023 Adoptiolapsilla on oikeus turvalliseen lapsuuteen ilman vihapuhetta <https://www.hs.fi/mielipide/art-2000009766329.html>

Adoptiolautakunnan verkkosivut uudistettiin Valviran verkkosivu-uudistuksen yhteydessä. Uudet verkkosivut julkaistiin syyskuussa 2023. Lautakunnan verkkosivusto eriytettiin Valviran verkkosivuista, sivuston rakennetta selkeytettiin ja adoptiolupahallinnon sähköisen asiainnin polkua selkeytettiin. Uudet verkkosivut <https://valvira.fi/adoptiolautakunta> sisältävät aiempaa enemmän kuvausta adoptiolautakunnan jaostojen tehtävistä sekä tietoa ja ohjausta adoption jälkeiseen tukeen. Lisäksi sivustolle lisättiin ohjeistus adoptoiduille siitä, miten ilmoittaa viranomaiselle laittomuusepäilyistä omassa adoptioprosessissa.

2.4 Täysistunto

Adoptiolautakunnan täysistunnon tehtävänä on seurata kehitystä adoptioasioissa sekä tehdä tarvittaessa aloitteita adoptiota koskeissa kysymyksissä. Täysistuntoon kuuluvat adoptiolautakunnan lupajaoston ja kansainvälisten asioiden jaoston jäsenet sekä adoptiolautakunnan toimialaan liittyviä järjestöjä edustavia jäseniä ja muita jäseniä sekä kokemusasiantuntijoita.

Toimintavuoden 2023 aikana adoptiolautakunnan täysistunto kokoontui kolme kertaa. Täysistunnon kokouksissa käsiteltiin laajasti ajankohtaisia asioita sekä kotimaisten että kansainvälisten adoptioiden näkökulmasta. Adoptiolautakunnan täysistunnon kokouksissa noudatetaan täysistunnon toimintaa koskevaa kehittämissuunnitelmaa, jonka mukaisesti kokouksia teemoitetaan ja suunnitelman mukaisesti huomioidaan esimerkiksi hallitusohjelman kirjauksia adoptioasioihin liittyen. Täysistunnon työssä tavoitteena on suunnitelmallinen työskentely lautakunnan toimikauden aikana.

Adoptiolautakunnan täysistunnossa sovittiin syksyllä 2022 uuden lautakuntakoonpanon aloittaessa toimintakaudelle 2022–2027 neljä pääteemaa, joita tullaan käsittelemään kokouksissa. Teemoja ovat 1. adoption jälkeisen tuen vahvistamisen seuraaminen, 2. adoption erityisosaamisen vahvistamisen seuraaminen, 3. adoptoitujen identiteettioikeuksien vahvistamisen seuraaminen ja 4. adoptiojärjestelmän tarkastelu, menneisyys ja tuleva. Kunkin aiheen pariin kootaan vapaamuotoinen työryhmä, joka raportoi aiheesta täysistunnolle.

Vuonna 2023 täysistunnossa aloitettiin adoptioerityisen tuen ilmiöpohjainen tarkastelu. Aihetta käsiteltiin siitä näkökulmasta, mitä palveluja on tällä hetkellä tarjolla. Lisäksi adoption jälkeistä tukea tarkasteltiin adoptioerityisten ja adoptoitujen näkökulmasta.

Täysistunnon kokouksissa tuodaan esille adoptioon liittyviä ajankohtaisia selvityksiä. THL:n kehittämispäällikkö Jenni Helenius esitteli Kouluterveyskysely 2023:n alustavia tuloksia adoptoitujen osalta.

Täysistunto jatkoi kansainvälisten adoptioiden tilanteen seuraamista ja kansainvälisistä adoptioista eri maissa, kuten Norjassa ja Ruotsissa, käynnissä olevia selvityksiä.

2.5 Kansainvälisten asioiden jaosto ja kansainvälinen yhteistyö

Kansainvälisten asioiden jaosto kokoontui vuonna 2023 kahdeksan kertaa.

Adoptiolautakunnan kansainvälinen yhteistyö perustuu adoptiolakiin sekä lasten suojelusta sekä yhteistyöstä kansainvälisissä adoptioasioissa tehtyyn Haagin sopimukseen (SopS 29/1997) ja lasten adoptiosta Strasbourgissa tehtyyn eurooppalaiseen yleissopimuksen (SopS 39/2012). Adoptiosopimukseen liittyneen maan adoptiokeskusviranomaisella on velvollisuus tehdä kansainvälistä

yhteistyötä adoptioasioissa. Suomessa adoptiokeskusviranomaisen tehtäviä hoitaa adoptiolautakunnan kansainvälisten asioiden jaosto.

Kansainvälisten asioiden jaoston tehtävänä on adoptioasetuksen mukaan

- tarkoituksenmukaisessa laajuudessa koota ja ylläpitää tietoja adoptiota ja kansainvälistä adoptiopalvelua koskevasta vieraiden valtioiden lainsäädännöstä ja käytännöstä sekä pyynnöstä antaa siitä tietoja viranomaisille ja palvelunantajille;
- seurata, miten Haagin sopimusta noudatetaan Suomessa ja tarvittaessa ryhtyä toimenpiteisiin sen noudattamiseksi;
- olla yhteistyössä Haagin sopimuksen osapuolina olevien valtioiden keskusviranomaisten tai keskusviranomaisten tehtäviä hoitavien toimielimien kanssa sopimuksen tavoitteiden toteuttamiseksi ja sopimuksessa tarkoitettujen tietojen vaihtamiseksi;
- olla yhteistyössä lasten adoptiosta Strasbourgissa 27. päivänä marraskuuta 2008 tehdyn uudistetun eurooppalaisen yleissopimuksen osapuolina olevien valtioiden nimeämien kansallisten viranomaisten kanssa sopimuksessa tarkoitettujen tietojen vaihtamiseksi;
- myöntää lupa kansainvälisen adoptiopalvelun antamiseen ja peruuttaa myönnetty lupa;
- myöntää lupa suomalaisen palvelunantajan yhteistyöhön ulkomaisen palvelunantajan kanssa ja peruuttaa myönnetty lupa;
- valvoa palvelunantajien toimintaa ja niiden yhteistyötä ulkomaisten palvelunantajien kanssa;
- antaa adoptiolain 78 §:ssä tarkoitettut selvitykset ja 79 §:ssä tarkoitettut lausunnot;
- antaa Haagin sopimuksen 17 artiklan c kohdassa tarkoitettu hyväksyminen sekä tämän asetuksen 8 §:ssä tarkoitettu todistus tapauksissa, joissa ei ole palvelunantajaa;

- hoitaa ne Haagin sopimuksen mukaan keskusviranomaiselle kuuluvat tehtävät, joita ei lailla tai valtioneuvoston asetuksella ole annettu muun elimen hoidettaviksi.

Kansainvälinen adoptiopalvelu

Kansainvälisten asioiden jaosto seurasi kansainvälisten adoptioiden tilannetta vastaanottavissa maissa ja kävi keskustelua Suomen näkökulmasta. Jaosto jatkoi pandemiavuosina hidastuneiden Kiinan adoptioprosessien seuraamista. Jaosto selvitti Intian kansainvälisten adoptioiden prosesseja, erityisesti Intian Maharashtra osavaltion adoptioiden vahvistamiseen liittyviä kysymyksiä. Lisäksi seurattiin Kolumbian adoptiokeskusviranomaisen ICBF:n ohjeistusten tulkintalinjauksia ja adoptiolautakunnan lupaehtojen vaikutusta adoptionhakijoille. Kohdemaaseurannassa tarkasteltiin Etelä-Afrikan ja Kolumbian adoptiotilanteita.

Vuonna 2023 kansainvälisten asioiden jaosto myönsi suomalaisille palvelunantajille kolme adoptiolain 90 §:n mukaista lupaa kansainväliseen yhteistyöhön. Helsingin kaupungin sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunnalle myönnettiin adoptiolain (22/2012) 90 §:n mukainen lupa kansainvälisen yhteistyön jatkamiseen ulkomaisen palvelunantajan Happy Child Associationin (HCA) / Bulgaria kanssa. Happy Child Associationin (HCA) yhteistyölupa peruutettiin 29.6.2023, ja samana päivänä Helsingin kaupungin sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunnalle myönnettiin adoptiolain 90 §:n mukainen lupa kansainväliseen yhteistyöhön Sunny Child Associationin / Bulgaria kanssa. Pelastakaa Lapset ry:lle myönnettiin adoptiolain 90 §:n mukainen lupa kansainvälisen yhteistyön jatkamiseen China Center for Children's Welfare and Adoptionin (CCCWA) kanssa. Lupa koskee keskeneräisiä adoptioprosesseja ja on voimassa 6.9.2023–5.9.2025.

Adoptiolautakunta järjesti vuonna 2023 yhden yhteistyötapaamisen adoptiopalvelunantajien kanssa. Kokouksessa keskusteltiin ajankohtaisista adoptioasioista ja käsiteltiin palvelunantajien käytännön toimintaan liittyviä kysymyksiä. Adoptiolautakunta jatkoi vuosittaista palvelunantajien maksujen ja jälkipalvelutyön seuraamista.

Nordic Adoption NAC

Adoptiolautakunnan varapuheenjohtaja Arttu Malava ja lupajaoston lastensuojelun asiantuntijuutta edustava jäsen Päivi Sihvo osallistuivat Islannin Reykjavikissa 15.9.2023 järjestettyyn Nordic Adoption Council (NAC) Open Day

-konferenssiin Islannissa. Adoptiolautakunnan puheenjohtaja ja sihteerit osallistuivat konferenssiin etäyhteyksin. Konferenssin teemana oli adoptio elämänmittaisena prosessina.

Keskusviranomaisyhteistyö

Lakimies Johanna Huovinen ja ylitarkastaja Minna Malviniemi osallistuivat Ruotsin keskusviranomaisen Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd (MFoF) järjestämään vuosittaiseen Pohjoismaiden adoptiokeskusviranomaisten kokoukseen Ruotsin Skellefteåssa 26.–27.4.2023.

Puheenjohtaja Irene Pärssinen-Hentula ja ylitarkastaja Minna Malviniemi osallistuivat etäyhteyksin Filippiinien keskusviranomaisen NACC:n (National Authority for Child Care) 17. Global Consultation -konferenssiin 9.-13.10.2023.

Adoptiolautakunnan sihteeristö vastaa säännöllisesti eri maiden adoptiokeskusviranomaisten yhteydenottoihin ja tiedusteluihin ja vastaavasti lähettää lautakunnan tiedustelut eri maiden adoptiopalvelunantajille ja adoptiokeskusviranomaisille sekä muille viranomaisille yksittäistapauksissa.

Haagin adoptiosopimuksen toimeenpano

Haagin kansainvälisen yksityisoikeuden konferenssi (HCCH), joka seuraa ja kehittää muun muassa Haagin adoptioyleissopimuksen toimeenpanoa, järjesti adoptioyleissopimusta koskevan erityiskomission istunnon edellisen kerran vuonna 2022. Istuntojen välillä Haagin sopimusvaltioiden keskusviranomaiset, Suomessa adoptiolautakunta, osallistuvat vuosittain Haagin sopimuksen toimeenpanon seurantaan ja kehittämiseen muun muassa vastaamalla erilaisiin Haagin pysyvän toimiston Permanent Bureaun kyselyihin.

Adoptiolautakunnan sihteeristö osallistui etäyhteyksin 7.-8.2.2023 HCCH:n Permanent Bureaun, Etelä-Afrikan ja Suomen järjestämään konferenssiin Regional Conference "The HCCH and the relevance of its work for Southern Africa". Tilaisuutta isännöi Pretorian yliopisto (Etelä-Afrikka). Konferenssissa esiteltiin useita HCCH:n sopimuksia.

Lautakunnan puheenjohtaja Irene Pärssinen-Hentula ja ylitarkastaja Minna Malviniemi osallistuivat vuonna 2023 perustettuun HCCH:n kansainvälisen adoption taloudellisia näkökohtia käsittelevään työryhmään Working Group on the Financial Aspects of Intercountry Adoption. Työryhmään kuuluu sekä lapsia

adoptioon luovuttavia valtioita että vastaanottajavaltioita. Työryhmän työskentely jatkuu loppuvuoteen 2024.

Adoptiolautakunnan puheenjohtaja osallistui 20.6.2023 Haagin adoptiosopimuksen jäsenvaltioiden virtuaaliseen adoption jälkeisiä palveluja käsittelevään työpajaan. Keskusviranomaisena adoptiolautakunnalla on Haagin adoptiosopimuksen nojalla tehtävä seurata jälkipalvelutyötä.

International Social Services (ISS)

Adoptiolautakunta käyttää työssään ISS:ltä saatavia maatietoja ja raportteja ja pyytää tietoja työnsä tueksi. Näitä adoptiolautakunta tarvitsee erityisesti valvontatehtävänsä toteuttamiseksi sekä silloin, kun se harkitsee luvan myöntämistä suomalaiselle palvelunantajalle kansainväliseen yhteistyöhön ulkomaisen yhteistyökumppanin kanssa. Valvira maksaa vuosittain Suomen osalta ISS:n jäsenmaksun, minkä jälkeen ISS:n palvelut ovat adoptiolautakunnan ja muiden viranomaisten käytettävissä.

ISS/IRC (International Social Services / International Reference Center for the rights of the children deprived of their family) -järjestön edustajat esittelivät toimintaansa kansainvälisten asioiden jaoston kokouksessa 16.1.2023.

Adoptiolautakunta vastasi ISS:n (International Social Services) adoptiolautakunnalle osoittaman kyselyyn koskien Ukraina-liitännäisiä adoptioita.

2.6 Adoptiolupajaosto

Adoptiolupajaostossa käsitellään adoptionhakijoiden adoptioluvan myöntämistä ja adoptioluvan voimassaoloajan pidentämistä koskevat hakemukset. Lisäksi adoptiolupajaostossa käsitellään lupaehtojen muuttamista koskevat hakemukset, ilmoitukset adoptionhakijan olosuhteissa tapahtuneista olennaisista muutoksista ja luvan peruuttamista koskevat asiat.

Adoptiolupaa on haettava lähtökohtaisesti aina kun Suomessa asuva henkilö haluaa adoptoida alle 18-vuotiaan lapsen (ns. vieraslapsiadoptio). Lupavaatimus koskee sekä kotimaisia adoptiolain 40 §:n mukaisia adoptioita että palvelunantajan välityksellä toteutettavia kansainvälisiä adoptiolain 41 §:n mukaisia adoptioita ja kansainvälisiä ilman palvelunantajaa toteutettavia adoptiolain 42 §:n mukaisia adoptioita. Adoptiolupaa ei tarvita kotimaisissa adoptioissa, jos hakija on adoptoimassa puolisonsa lapsen (ns. perheen sisäinen adoptio) tai lapsen, joka on ollut vakiintuneesti hänen hoidettavanaan tai kasvatettavanaan.

Adoptiolupa myönnetään enintään kahden vuoden määräajaksi. Ennen määräajan umpeutumista on tarvittaessa haettava luvan voimassaoloajan pidentämistä. Adoptionhakijan olosuhteissa luvan voimassaoloaikana tapahtuneesta olennaisesta muutoksesta on tehtävä viipymättä ilmoitus adoptiolautakunnalle.

Adoptiolautakunnan lupajaosto kokoontui vuonna 2023 yhteensä 21 kertaa, näistä 11 kertaa normaalissa kokoonpanossa ja 11 kertaa suppeassa kokoonpanossa. Suppean kokoonpanon muodostavat lautakunnan puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja sekä jaoston jäsen tai varajäsen, joka edustaa lastensuojelun tai adoptioneuvonnan asiantuntemusta. Edellytyksenä asian käsittelylle suppeassa kokoonpanossa on, että asian ratkaisua voidaan tapauksen olosuhteet ja lautakunnan aikaisempi käytäntö huomioon ottaen pitää selvänä. Suppea kokoonpano voi myöntää adoptioluvan adoptiolain 40 tai 41 §:n nojalla, pidentää adoptioluvan voimassaoloaikaa, hyväksyä palvelunantajan vaihtamisen tai päättää muusta vähäisestä muutoksesta adoptioluvan ehtoihin ja päättää, että ilmoitus adoptionhakijan olosuhteissa tapahtuneista muutoksista ei anna aihetta adoptioluvan peruuttamiseen eikä sen ehtojen muuttamiseen.

Vuonna 2023 adoptiolautakunnan lupajaosto myönsi 45 uutta lupaa adoptiolain 41 §:n mukaiseen palvelunantajan välityksellä tapahtuvaan kansainväliseen adoptioon ja pidensi 56 kansainväliseen adoptioon myönnetyn luvan voimassaoloaikaa. (Vuonna 2022 uusia lupia kansainväliseen adoptioon myönnettiin 52 ja pidennettiin 66 luvan voimassaoloaikaa.)

Vuonna 2023 adoptiolautakunnan lupajaosto myönsi 19 uutta lupaa kotimaiseen adoptioon ja pidensi 37 luvan voimassaoloaikaa. (Vuonna 2022 uusia lupia kotimaiseen adoptioon myönnettiin 26 ja luvan voimassaoloaikaa pidennettiin 13 luvan kohdalla.)

Olosuhdemuutosilmoitusten johdosta adoptiolautakunta teki vuonna 2023 kansainväliseen ja kotimaiseen adoptioon myönnettyjen lupien osalta yhteensä 21 päätöstä. (Vuonna 2022 olosuhdemuutosilmoitusten johdosta tehtiin 25 päätöstä.)

Poikkeustapauksissa kansainvälisissä adoptioissa ei voida käyttää adoptiopalvelunantajaa. Tällöin adoptiolain 42 §:n mukaisen luvan kansainväliseen adoptioon nimetylle lapselle voi saada lähinnä siinä tapauksessa, että adoptoitava lapsi on hakijan lähisukulainen, adoptoitavan lapsen alkuperämaassa ei toimi suomalaista palvelunantajaa ja lapsi on kansainvälisen adoption tarpeessa. Adoptiolautakunnan lupajaostossa käsitellään yksittäisiä hakemuksia, jotka koskevat ilman palvelunantajaa toteutettavia adoptioita.

3 Kansainväliset adoptiot

Kansainvälisissä adoptioissa on lähtökohtaisesti aina käytettävä adoptiopalvelunantajaa. Vuonna 2023 Suomessa toimi kolme adoptiopalvelunantajaa: Interpedia ry, Pelastakaa Lapset ry:n kansainvälinen adoptiopalvelu sekä Helsingin kaupungin sosiaali- ja terveystieteiden virasto. Helsingin kaupungin kansainvälinen adoptiopalvelu ei ota enää uusia asiakkaita, mutta huolehtii loppuun vireillä olevat hakemukset sekä aikaisempien asiakkaidensa jälkipalvelutyön. Palvelunantajilla oli vuoden 2023 lopussa toimilupa kahdeksassa maassa.

Palvelunantajan tehtävänä on avustaa adoptionhakijaa alle 18-vuotiaan lapsen kansainväliseen adoptioon liittyvissä toimenpiteissä sekä valvoa, että adoptio toteutetaan lapsen edun mukaisesti, kansainvälisessä oikeudessa tunnustettuja lapsen oikeuksia kunnioittaen ja ilman, että kukaan saa siitä oikeudetonta taloudellista tai muuta hyötyä.

Adoptiolain mukaan palvelunantajan lakisääteisiin tehtäviin kuuluu myös jälkipalvelun antaminen kansainvälisissä adoptioissa, johon on katsottava kuuluvan 92 §:ssä tarkoitettu asiakirjojen säilyttämisvelvollisuus, 93 §:n mukainen jälkipalveluasiakkaalle annettava tuki ja ohjaus tietojen saamisen yhteydessä sekä 33 §:n 2 momentin 3 ja 4 kohdan mukainen velvollisuus avustaa tietojen saamisessa lapsen alkuperästä ja muista tiedoista lapsen lähtömaasta sekä tuen ja ohjauksen tarjoaminen tietoja annettaessa. Tähän sisältyy myös ohjaus ja tuki, jota on annettava tarvittaessa myös juurimatkaa suunnittelevalle tai juurimatkalle lähtevälle.

Kansainvälisen adoptiopalvelun antajien lakisääteisen jälkipalvelun turvaamiseksi Valvira on jakanut valtioneuvoston hyväksymän vuotta 2023 koskevan määrärahan kansainvälisen adoptiopalvelun palvelunantajille. Adoptiolautakunta ja Valvira seuraavat määrärahan käyttöä. Palvelunantajat ja adoptiolautakunta arvioivat jälkipalvelutyön lisääntyvän tulevina vuosina nuoruus- ja aikuisikään tulevien adoptoitujen määrän kasvaessa. Adoptiotyön volyymin tarkastelussa jälkipalvelutyön määrä on jatkossa relevantti indikaattori.

3.1 Palvelunantajien ulkomaiset yhteistyötahot

Adoptiolautakunta myöntää adoptiopalvelunantajien toimiluvat sekä palvelunantajien luvat yhteistyöhön ulkomaisen palvelunantajan kanssa. Luvat myönnetään enintään viiden vuoden määräajaksi. Alla olevissa taulukoissa on palvelunantajien 31.12.2023 voimassa olevat kontaktiluvat kohdemaittain.

Taulukko 1: Pelastakaa Lapset ry

Kohdema	Keskusviranomainen	Kontakti
Bulgaria	Ministry of Justice	ANIDO Association
Filippiinit	National Authority for Child Care (NACC)	National Authority for Child Care (NACC)
Kiina (PRC)	China Centre for Children's Welfare and Adoption (CCCWA)	China Centre for Children's Welfare and Adoption (CCCWA)
Thaimaa	Department of Children and Youth (DCY)	Department of Children and Youth (DCY) Thai Red Cross Children's Home (TRRCH)
Tšekien tasavalta	Office for international Legal Protection of Children (UMPOD)	Office for international Legal Protection of Children (UMPOD)

Taulukko 2: Interpedia ry

Kohdema	Keskusviranomainen	Kontakti
Bulgaria	Ministry of Justice	Family National Association (FNA)
Etelä-Afrikka	Department of Social Development	Abba Specialist Adoption & Social Services (Abba)
Intia	Central Authority Resource Agency (CARA)	Central Authority Resource Agency (CARA)
Kolumbia	Instituto Colombiano de Bienestar Familiar (ICBF)	Instituto Colombiano de Bienestar Familiar (ICBF) Fundación Casa de la Madre y el Niño La Fundación Ayuda a la Infancia Hogar Bambi Chiquitines

Thaimaa	Department of Children and Youth (DCY)	Department of Children and Youth (DCY)
---------	--	--

Taulukko 3: Helsingin kaupunki

Kohdema	Keskusviranomainen	Kontakti
Bulgaria	Ministry of Justice	Happy Child Association
Etelä-Afrikka	Department of Social Development	Jo'burg Child Welfare (JCW)

3.2 Suomeen saapuneiden lasten määrän kehitys

Vuodesta 1985 lähtien on Suomeen saapunut kansainvälisen adoption kautta palvelunantajien välityksellä yhteensä 4 968 lasta. Eniten lapsia on tullut Suomeen palvelunantajan välityksellä vuonna 2005, jolloin lapsia tuli 308. Tämän jälkeen Suomeen saapuneiden lasten määrä on laskenut. Vuonna 2010 lapsia tuli 160 ja vuonna 2015 lukumäärä oli 93. Vuonna 2020 Covid-19-pandemia hidasti adoptioprosesseja kaikissa yhteistyömaissa. Vuonna 2020 Suomeen saapui 27 lasta. Vuonna 2021 Suomeen saapuneiden lasten määrä palasi pandemiaa edeltävän vuoden 2019 tasolle ollen 67 saapunutta lasta. Vuonna 2022 Suomeen saapui 57 lasta ja vuonna 2023 lapsia saapui 53.

Kotimaan vieraslapsiadoptioiden lukumäärästä ei voida esittää tilastoja, koska adoptiolautakunta ei saa tietoa kotimaassa adoptoiduista lapsista.

Palvelunantajien välityksellä Suomeen saapuneiden kansainvälisesti adoptoitujen lasten määrä 1985–2023

	1985 -																					
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Bulgaria														1			4			7	1	
Dominikaani- nen tasa- valta	6																					
Etelä-Afrikka	22	23	24	27	22	25	36	41	32	45	32	37	37	35	14	22	13	25	6	25	13	17
Etiopia	191	6	7	5	15	13	14	16	10	10	3	3	3	1								
Filippiinit	7	12	12	19	21	19	11	10	12	8	21	10	14	6	9	7	5	6	3	7	3	1
Guatemala	13																					
Intia	97	6	8	15	4	9	2	7	3	7	8	8	7	5	5	5	6	3	1	2	12	9
Karjalan ta- savalta	3																					
Kenia									9	6	10	4	6	4								
Kiina	265	61	133	140	49	46	18	33	23	41	62	47	33	27	10	13	7	1				1
Kolumbia	385	37	22	20	18	14	17	11	11	7	8	2	16	5	9	8	6	9	8	3	4	6
Puola	24	1	2	2																		
Romania	34																					
Sri Lanka	43																					
Taiwan	1															2	1	2	2			
Thaimaa	334	64	36	42	37	27	24	31	22	8	14	15	15	9	11	13	10	21	7	23	24	19
Venäjä	550	26	41	35	50	20	34	36	38	31	17	15	10									
Vietnam	35																					
Viro	60	2	4	3	2	3	1	2					1									
Yht.	2070	238	289	308	218	176	157	187	160	163	175	141	142	93	58	70	52	67	27	67	57	53

Valvira

Sosiaali- ja terveysalan
lupa- ja valvontavirasto

Sosiaali- ja terveysalan
lupa- ja valvontavirasto, Valvira

Ratapihantie 9, 00520 Helsinki
PL 43, 00521 Helsinki
Ounasjoentie 6, 96200 Rovaniemi

Puhelin 0295 209 111
kirjaamo@valvira.fi
valvira.fi